

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 311-1914)

Originalt emne

Begravelsesvæsen

Den gamle Borgmestergaard

Krematorium

Museum

Uddrag fra byrådsmødet den 4. februar 1915 - side 1

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 311-1914)

Forslag til Overslag over Aarhus Købstadkommunes Indtægter og Udgifter i Aaret 1915-16, - 1. Behandling, og i Forbindelse hermed følgende Sager, der er fremkomne efter Budgetforslagets Udarbejdelse:

- a. (J. Nr 186-1914). Indstilling fra Kirkegaardsbestyrelsen om at faa optaget paa Budgettet for 1915-16 25000 Kr. til Opførelse af et Krematorium paa Nordre Kirkegaard.
- b. (J. Nr. 311-1914). Andragende fra Komiteen til Bevarelse af "Den gamle Borgmestergaard" om et aarligt Driftstilskud af 1500 Kr. Formanden skulde, idet han forelagde Budgetforslaget for 1915-16, gøre et Par Bemærkninger særlig angaaende de Tal, som var af nogen Betydning. Budgettet balancerede med 6805902 Kr. 76 Øre, medens indeværende Aars Budget balancerede med 6982085 Kr. 52 Øre, og Forskellen var saaledes 176182 Kr. 76 Øre. Denne Forskel beroede for den største Dels Vedkommende paa Versurposter, idet særlig Beholdningen ved Aarets Begyndelse og Udgang var mindre end i indeværende Aar, hvilket atter i det væsentlige beroede paa, at Laanebeholdningen efterhaanden formindskedes ved Forbrug. Det Beløb, der skulde

udskrives i Skat paa Formue og Lejlighed, var steget med 120344 Kr. 49 Øre, hvilket betød en ikke saa lidt mindre Stigning end fra 1913-14 til 1914 -15, da Stigningen var 195159 Kr. 72 Øre. De største Stigninger i Udgiften fandtes paa Fattigvæsenets Konto med 38800 Kr., paa Hjælpekassens Konto med 46833 Kr. 33 Øre, paa Alderdomsunderstøttelsens Konto med 25325 Kr., paa Skolevæsenets Konto med 7020 Kr., paa Rets- og Politivæsenets Konto med 9652 Kr. 67 Øre, paa Medicinalvæsenets Konto med 16773 Kr. 58 Øre. paa Kontoen for den offentlige Renlighed med 8900 Kr., paa Kontoen for Afdrag paa Gæld med 11228 Kr. og endelig paa Kontoen for Bidrag til forskellige Institutioner med 5800 Kr. Paa den anden Side var der en mindre Udgift paa Kontoen for Byens Bestyrelse i Almindelighed af 5939 Kr. 74 Øre, paa Kontoen for Gader og Veje af 26697 Kr. 52 Øre, paa Kontoen for de offentlige Lystanlæg af 5620 Kr. og paa Kontoen for Renter af Gæld af 9011 Kr. 97 Øre. Ved Indtægtsiden var at bemærke, at Indtægterne af Kommunens Ejendomme var steget med 69772 Kr. 42 Øre, hvilket for den væsentligste Dels Vedkommende skrev sig fra Elektricitetsværkets Overskud, der var ca. 54000 Kr. større, og fra, at Kloakpumpestationen var beregnet at skulle give ca. 18000 Kr. i Indtægt, medens paa den anden Side Gasværket var beregnet at give ca. 15000 Kr. mindre i Overskud. Renterne af Kommunens Kapitaler var beregnet med 13624 Kr. 06 Øre mindre end paa Budgettet for indeværende Aar, hvilket laa i Forbrug af Laanebeholdningen. Man havde regnet med, at der skulde indgaa 300000 Kr. for Fodfolkskasernen; Renterne heraf var beregnede med 10000 Kr., og Renterne af Kassebeholdningen havde man derefter anslaaet til 30000 Kr., medens man ellers kun havde kunnet opføre dem med 20000 Kr. - Der blev altsaa en forøget Skattebyrde paa ca. 120000 Kr. at fordele paa Skatteyderne. Alle maatte haabe, at Skatteindtægten maatte kunne bære denne Forøgelse, uden at Skatteprocenten steg væsentlig. Der var delte Meninger om den Indflydelse, Krigsforholdene havde haft paa Næringslivet og derigennem paa Skatteindtægten her i Byen, og Taleren skulde ogsaa for sit Vedkommende ganske afholde sig fra enhver Spaadom desangaaende. Ligningen vilde jo snart give Svaret paa dette Spørgsmaal.

-Der var et Par enkelte Poster paa Budgettet, som havde bidraget til, at Stigningen i Skattebeløbet ikke var blevet større, end det var, og som Taleren vilde omtale med et Par Ord. Den ene fandtes under Udgiftskonto III, Tilskud til Kommunens Hjælpekasse, der var opført med 87500 Kr., altsaa det samme Beløb, hvormed denne Udgift var opført paa indeværende Aars Budget. Hjælpekassens Bestyrelse havde anholdt om, at Posten inaatte blive forhøjet til 100000 Kr. De foregaaende Aar var Posten stadig hvert Aar blevet forhøjet,

og det kunde naturligvis siges, at der netop under de nuværende Forhold var Grund til fremdeles at imødekomme Hjælpekassens Bestyrelse ved at forhøje Tilskudet.

Men det maatte dog erindres, at de ekstraordinære Forhold, hvorunder man i Øjeblikket levede, paa anden Maade havde forøget Kommunens Udgifter i humane Øjemed med meget betydelige Beløb. Lige efter Posten paa de 87500 Kr. fandtes der saaledes en Post paa 100000 Kr. efter Loven af 7. August 1914 om Hjælp til de indkaldtes Hustruer og Børn. Ganske vist betalte Staten de 2/3 heraf, men der blev dog altsaa ca. 33000 Kr. tilbage som Udgift for Kommunen. Og straks derefter kom en Post paa 30000 Kr., hvoraf Staten betalte Halvdelen, til Rest altsaa 15000 Kr., til Afhjælpning af Trang, som var fremkaldt ved Arbejdsløshed i Anledning af Krigsforholdene. Endelig kom der under Post III B et Tilskud paa 30000 Kr. til Arbejdsløshedskasserne, og samtidig steg Udgiften paa Fattigvæsenets Konto med 38800 Kr. og paa Alderdomsunderstøttelsens med ca. 25000 Kr. Disse forskellige Arter af Hjælp maatte gribe noget ind i hinanden og delvis dække hinanden, saaledes at Hjælpekassen maatte antages at kunne hjælpe sig med det samme Beløb, som Kommunen tilskød i indeværende Aar. I hvert Fald var man i Forvejen her i Aarhus saa højt oppe med Udgifterne i humane Øjemed, at der kunde være Grund til for en Gangs Skyld at stoppe lidt op. Kommunen led jo ogsaa under de ekstraordinære Forhold og maatte sørge for sit Vedkommende at afværge Følgerne af dem, sørge for, at Udgifterne blev holdt nede, og at Skatteprocenten ikke steg stærkere end højst nødvendigt. Taleren havde derfor, i Modsætning til de tidligere Aar, ikke ment at kunne være med til at imødekomme Hjælpekassens Bestyrelses Ønske om Tilskudets Forhøjelse. - Det andet Punkt, Taleren gerne vilde omtale, var den Forhøjelse af Betalingen for Patienters Kur og Pleje paa Byens Hospitaler, som var foreslaaet under Konto VII. Betalingen havde hidtil for indebys Patienter paa Fællesstue været 1 Kr. 70 Øre, men foresloges nu forhøjet til 2 Kr. 20 Øre, og de andre Takster i Overensstemmelse hermed. Naar Taleren var gaaet med hertil, var det ikke eller i hvert Fald langt fra alene paa Grund af Krigsforholdene, men paa Grund af, at disse Takster i sig selv var ganske urimelige og forældede. De blev fastsatte i Aaret 1893, og allerede den Gang udtaltes det af Byraadet i Andragendet til Indenrigsministeriet om Approbation af Taksterne, at den normale Betaling, 1 Kr. 70 Øre, ikke kunde antages at være i Stand til at dække de virkelige Udgifter ved en Patients Behandling paa Hospitalet. Det var da klart, at naar Priserne var steget, som de var siden den Tid, saa var det, der blev ydet de syge paa Hospitalerne, nu meget mere værd i Penge, end det var den Gang, og det syntes da at være en selvfølgelig Ting, at Betalingen successive forhøjedes. Taleren

kunde derfor egentlig have ønsket, at man netop havde forhøjet Betalingen successive i de forløbne Aar, efterhaanden som Priserne steg. Nu vilde Forhøjelsen maaske virke forholdsvis stærkt, uagtet den egentlig var for lille. - Taleren vilde dernæst gøre nogle Bemærkninger angaaende de to Sager, der var sat paa Dagsordenen i Forbindelse med Budgettet. Den første angik Krematoriesagen, som paany var blevet rejst ved et Andragende fra Jydsk Ligbrændingsforening. I dette Andragende blev foreslaaet, at man byggede et Krematorium paa Nordre Kirkegaard i Forbindelse med Kapellet. Meningen var, at naar et Lig skulde brændes, skulde Begravelseshøjtideligheden foregaa som sædvanlig i Kapellet, hvorefter Kisten saa sænkedes gennem Gulvet ned i en Fordybning, hvorfra den gennem en underjordisk Gang blev ført til Krematoriet, som altsaa skulde opføres lige bag Kapellet. Efter at Sagen foreløbig var blevet forhandlet i Kirkegaardsbestyrelsen, udbad man sig en Erklæring fra Provstesynet. Dette sendte Sagen til Ministeriet med Forespørgsel om, hvorledes man skulde stille sig fra de kirkelige Myndigheders Side. Ministeriet svarede, at der intet vilde være i Vejen for at give Tilladelse til Opførelse af et Krematorium paa selve Kirkegaarden, men at det ikke kunde tillades at opføre det i umiddelbar Forbindelse med Kapellet. Sagen var derefter paany blevet behandlet i Kirkegaardsbestyrelsen, som havde vedtaget at indstille til Byraadet, at der opføres et Beløb af 25000 Kr. paa Budgettet for 1915- 1916. Nærmere Detailplaner forelaa ikke, men Kirkegaardsbestyrelsen vilde senere fremkomme med saadanne. Byraadet bandt sig altsaa ikke til at lade Krematoriet opføre, men det vilde dog være rigtigst, at Beløbet blev opført blandt de Udgifter, der afholdtes af Laan. Dette Forslag havde Budgetudvalget tiltraadt. - Der forelaa dernæst et Andragende fra Komiteen for Flytning af den gamle Borgmestergaard om Bevilling af et aarligt Driftstilskud paa 1500 Kr. Flytningen iværksattes saaledes, at den var fuldendt i Juli Maaned 1914, og man aabnede Gaarden for Publikum en af de sidste Dage i Juli. Besøget havde været godt, men uden Tilskud kunde Borgmestergaarden dog ikke drives. Man regnede med, at Indtægten af Entre vilde blive 1500 Kr., og man haabede paa et Tilskud fra Statskassen paa 1500 Kr., men Driften vilde ifølge det fremsendte Budget medføre en Udgift paa 4500 Kr., og de sidste 1500 Kr. androg man altsaa om, at Byraadet vilde bevilge, ligesom det ydede et Tilskud til Museet.

Simonsen antog, at de fleste af Byraadets Medlemmer ved Gennemlæsningen af Budgettet havde sagt til sig selv, at Stillingen syntes bedre end egentlig ventet, og dette var vist ogsaa rigtigt. Da Udkastene blev forelagt Budgetudvalget fra de forskellige Udvalg, saa det betydelig værre ud, idet der skulde paalignes 226000 Kr. mere i Formue- og

Lejlighedsskat, men dette Beløb var blevet bragt ned under Budgetudvalgets Behandling af Udkastene. Da der efter Overslaget kun skulde udskrives 120000 Kr. mere i Formue- og Lejlighedsskat end i indeværende Aar, var Beløbet altsaa blevet knebet 106000 Kr. ned. En Del af dette Beløb var skaffet ud ved Nedsættelse paa forskellige Konti og en Del ved Forhøjelse af Indtægter. Budgetudvalgets Flertal havde foreslaaet at lægge ca. 20000 Kr. paa Sygehustaksterne, hvilket Mindretallet dog ikke kunde gaa med til, fordi det mente, at det under de nuværende spændte Forhold var et forkert Sted at begynde, og fordi Forhøjelsen for en stor Del vilde ramme de mindre velstillede og Sygekasserne meget haardt. Alene de 10000 Kr. vilde falde paa Sygekassemedlemmerne. Principielt set burde hele Udgiften til Sygeplejen afholdes af Beskatningen; dette vilde være mest demokratisk og retfærdigt. I Øjeblikket lod en saadan Ordning sig vel ikke gennemføre, men at gaa den modsatte Vej maatte Socialdemokraterne bestemt modsætte sig. Omved 70000 Kr. var skaffet bort af de 226000 Kr. ved Nedsættelse af Udgifterne til Brolægningsvæsenet. 70000 Kr. var en ret stor Sum, og det var et Spørgsmaal, om det gik an at nedsætte Brolægningsvæsenets Budget med et saa stort Beløb, fordi der utvivlsomt var Trang til større Udgifter til Brolægningen, men i Betragtning af Situationen var Budgetudvalgets Mindretal gaaet med til Nedsættelsen. Desuden var der foretaget en Forhøjelse af Renteindtægten med 10-15000 Kr. og opført 2500 Kr. som Indtægt fra Sporvejsselskabet. Enkelte Poster var vel nok sat lidt stærkt ned, saaledes at det var tvivlsomt, om de vilde holde, men forhaabentlig blev det af mindre Betydning. Naar der kun var opført 15000 Kr. til ekstraordinær Understøttelse af arbejdsløse i Anledning af Krigen, var der ikke Tvivl om, at dette Beløb ikke vilde holde, hvis Krigssituationen vilde vedvare. Beværterafgifterne var opførte med det sædvanlige Beløb, uagtet der skulde foretages en Revision den 1. April, idet man var gaaet ud fra, at der ikke skete nogen større Forandring i de Forhold, der berørte Kommunen finansielt. Alt dette var Budgetudvalgets Mindretal gaaet med til af Hensyn til Situationen. Under andre Forhold, vilde det have været givet, at der ikke vilde have været Enighed om Brolægningsvæsenets Budget. Af de udskudte Brolægningsarbejder skulde Taleren særlig nævne: Brolægning af Gaden mellem Spanien og Havnevej, 17500 Kr. Af Hensyn til den ny Havn var det næppe heldigt at holde dette Beløb tilbage. Den ny Havn var i god Udvikling; der var lejet Areal ud til et stort Pakhus til Oliemøllen, saa det var givet, at der vilde blive stor Trafik netop det paagældende Sted. Havde Taleren været fuldt klar over Vejens Vigtighed, før Budgetforslaget blev færdigt, vilde han have forsøgt at holde dette Beløb. Gaden kunde næppe undværes, saa det fortjente at

overvejes, om Beløbet ikke skulde tages op. Under andre Forhold vilde Mindretallet sikkert have forlangt Omlægning af et Stykke af Klostergade, til en Udgift af 10000 Kr. og ligeledes af Fredensgade fra Sønderalle til Banegaarden til Beløb 18000 Kr. Endvidere burde der i større Udstrækning været bevilget Penge til Indlæg af W. C. i Skolerne. Der var kun Forslag om at indrette W. C. i Skolerne i Christiansgade og Ny Munkegade. Det saa ikke godt ud, at Kommunen selv gik saa langsomt frem med Gennemførelsen af denne Reform. Skulde det vare lige saa længe med de øvrige 5 Skoler, vilde der gaa adskillige Aar, inden Kommunen selv gennemførte det, som den pressede andre til. Løvrigt afveg Brolægningsvæsenets Budget kun ca. 1000 Kr. fra Budgettet for indeværende Aar, men Kommunens Bidrag var denne Gang noget mindre, de privates noget større; Arbejdsmængden blev væsentlig den samme. Under et normal Aar vilde det ligeledes være givet, at Mindretallet ogsaa vilde have forlangt Opførelsen af en Arbejdsanstalt. Det blev hævdet fra alle Sider, at der var stor Trang til en saadan Anstalt, og ligeledes at den vilde blive en god Forretning for Kommunen. Maaske kunde denne Anstalt komme af det ekstraordinære Laan til Kommunerne, hvis Laanevilkårene blev antagelige. Der var opført 2000 Kr. til Forarbejderne for Opførelsen af en Forbrændingsanstalt - Efter Overslaget vilde der altsaa være at paaligne 120000 Kr. mere i Formue- og Lejlighedsskat. Dette Beløb udgjorde ikke engang det, som Krigssituationen direkte vilde paaføre Kommunen, saa det vilde ses, at der vilde have været Nedgang i Skattebeløbet, hvis man havde haft normale Forhold. De 120000 Kr. var en direkte Følge af Dyrtiden, som bevirkede Forhøjelsen paa de forskellige Budgetter. Om det saa var paa Brandvæsenets Budget, var der en Forhøjelse i Anledning af Dyrtiden, nemlig 700 Kr. mere til Hestefoder, og en stor kommunal Institution havde ogsaa maattet forhøje Forplejningspengene fra 85 Øre til 90 Øre daglig. Ved at paapege de direkte Udgifter som Følge af Krigen vilde man i det hele taget komme langt over de 120000 Kr., som Budgettet var steget med. - Skønt Budgetudvalgets Mindretal havde vist megen Resignation, havde dette dog ikke været Flertallet tilstrækkeligt. Flertallet, altsaa de to konservative Medlemmer og Formanden, havde knebet for stærkt paa urette Steder. Dette gjaldt saaledes overfor Hjelpekassen, til hvilken der kun var opført 87500 Kr. ligesom i de to foregaaende Aar. Naar Tilskudet var det samme som i Fjor, betød det i Virkeligheden, at Kassen fik mindre, idet Statens Tilskud var opført med 15000 Kr. mod 13,500 Kr. i indeværende Aar. Det blev altsaa en Nedgang i Kommunens Tilskud til Hjelpekassens almindelige Opgave. Dette var i høj Grad urigtigt, navnlig fordi over Halvdelen af Beløbet medgik til faste Understøttelser, som jo selvfølgelig

maatte forøges med 10-15 % paa Grund af Dyrtiden. Ganske vist kunde det siges, at de to Tillægslove i Anledning af Krigen hjalp noget, men disse Love havde deres særlige Formaal og var kun for Nemheds Skyld knyttet til Hjælpekasserne. Fra Hjælpekassens Bestyrelse forelaa der et Andragende, som var enstemmigt vedtaget, om Forhøjelse af Tilskudet til 100000 Kr At alle Bestyrelsens Medlemmer var enige om at søge denne Forhøjelse, maatte dog sige noget. Der var noget demoraliserende i, at Højre satte Medlemmer ind i Hjælpekassens Bestyrelse til at varetage de Interesser, de konservative ønskede varetaget, men at Byraadets Højre desuagtet ikke tog Hensyn til disse Medlemmers Mening. Højres Byraadsmedlemmer vilde altsaa være Formyndere for dets Hjælpekassemedlemmer. Dette saa ikke godt ud og var i Virkeligheden ret uforsvarligt. Budgetudvalgets Mindretal holdt paa, at Hjælpekassebestyrelsens Andragende skulde imødekommes, fordi Fødevarernes Prisstigning gjorde det nødvendigt, og fordi der var kommet Meddelelse om, at Det forenede Damskibsselskab vilde føre 50 Arbejdere fra Esbjerg og hertil, hvilket naturligvis vilde overflødiggøre noget af den nuværende Arbejdskraft og derved paaføre Hjælpekassen ny Byrde.

-Paa et enkelt Punkt vilde Mindretallet spare, medens Flertallet ønskede at give Pengene ud. Flertallet ønskede nemlig at opføre 11000 Kr. til at anskaffe Automatlygter for, medens Mindretallet sluttede sig til Belysningsudvalgets Mindretal, som anbefalede at spare dette Beløb i Aar. Det var klogt i Aar ikke at skabe flere arbejdsløse end nødvendigt, og selvfølgelig vilde Automatlygterne overflødiggøre nogen Arbejdskraft. Dertil kom, at Automatlygterne næppe endnu var saa fuldkomne, at Indførelsen af dem burde forceres for stærkt.

-Taleren vilde bringe Budgetudvalgets Flertal og Skoleudvalget en Tak, fordi man var gaaet med til at opføre Beløbet til Indretning af en Skoletandklinik, og ligeledes vilde han sige Kirkegaardsbestyrelsen Tak for Indstillingen angaaende Krematoriet. Det var kun beklageligt, at det frisindede Ministerium ikke kunde gaa med til at bygge Krematoriet i umiddelbar Nærhed af Kapellet. Dette havde imidlertid ikke meget at sige, da det kunde bygges saaledes, at det ikke blev fjernet ret langt fra Kapellet. Under alle Omstændigheder var det glædeligt at se, at man nu kunde enes om at løse denne Sag paa en heldig Maade. Endelig vilde Taleren takke for, at Beløbet, 25000 Kr., stod opført under det, der skulde afholdes af Laan. Det Beløb, der i Aar skulde tages af Laan, var noget mindre end sædvanlig, saa der blev forhaabentlig Raad til at anvende de 25000 Kr. til Krematoriet. Den 31. Marts vilde der efter Beregningen være 1300000 i Behold af Laanet af 1909, og selv

om en Del af denne Sum var "ude at svømme", saa blev der dog nok Raad for den lille Sum til Krematoriet - Siden Laanet paa de 6 Millioner var blevet stiftet i 1909, var der hvert Aar gennemsnitlig brugt 482000 Kr. af det, i Aar endda en Del mindre, nemlig kun knap 277000 Kr. Udgiften paa de 25000 Kr. kunde derfor bæres og vilde jo ogsaa skaffe noget Arbejde, hvilket var meget værd. Dersom der ikke skete noget ekstra med Hensyn til at skaffe Arbejde, vilde 1915 blive et frygteligt Aar særlig for Bygningshaandværkerne. Næsten alle Bygningshaandværkere: Tømrere, Murere, Bygningssnedkere og Malere, gik ledige, hvad naturligvis ogsaa forringede Kaarene for de handlende og næringsdrivende, og desværre var der ikke Udsigt til privat Byggeri. Forhaabentlig vilde derfor det store Projekt om Flytning af Banegaarden blive gennemført, saaledes at der kunde blive skaffet Arbejde for Bygningshaandværkerne. Sagen kunde løses nu, saa de, der modsatte sig Løsningen, paatog sig et Ansvar, der ikke godt kunde bæres overfor den By, de tilhørte. - Der var kommet Andragende om Dyrtidstillæg fra Brandfolkene, Sprøjteførene og Maalerkontrollørene, men Lønudvalget havde enstemmigt indstillet ikke at give noget Dyrtidstillæg, og til dette Standpunkt havde Budgetudvalget sluttet sig. Det samme Standpunkt var taget overfor Kommunens Arbejdsmænd, der havde søgt om et Dyrtidstillæg af 10 %, og overfor Kontorassistenterne. Budgetudvalgets Mindretal skulde gerne indrømme, at Kommunens Arbejdsmænd langt fra var godt stillede, men mente dog, at det vilde være urigtigt af Hensyn til disse Folk at lægge forøget Skattebyrde paa Folk, der var langt daarligere stillet. Desuden vilde det heller ikke være heldigt at give en bestemt Procentdel af Lønnen i Dyrtidstillæg, idet de højestlønnede derved vilde faa mest, og de lavestlønnede mindst, medens det omvendte snarere burde være Tilfældet. Til Teatret var der opført de sædvanlige 10000 Kr. til Orkestret foruden Forlystelsesskattens Eftergivelse, og endvidere var der forhandlet om et yderligere Tilskud paa 1450 Kr., som vel ogsaa vilde blive bevilget, hvis Beløbet kunde komme ind paa anden Maade, ved Udlejning af Orkesteret eller lignende. Der var blevet andraget om et ugentligt Fridøgn for Politiet, hvilket naturligvis maatte anses for en rimelig Fordring, men Udvalget havde alligevel ikke ment at kunne anbefale Andragendet, fordi Politimesteren hævdede, at det vilde medføre, at Politistyrken maatte forøges med 5 Mand. Derimod kunde Udvalget anbefale, at der blev bevilget 1300 Kr. saaledes at Politibetjentene kunde blive Medlem af en Sygekasse. - Under Budgetbehandlingen var Spørgsmaalet blevet rejst om Lejeafgiften for Byfogdens Lokaler i Ting- og Arresthuset, og det var blevet henstillet til Politimesteren at søge Lejeafgiften sat op, hvilket Politimesteren beredvillig havde lovet. Lejen var nu kun 1200 Kr.,

og deraf medgik de 800 Kr. til Belysning og andre Udgifter, saaledes at den egentlige Leje kun var 400 Kr., hvilket naturligvis var ganske meningsløs lidt for de store Lokaler og navnlig lidt i Forhold til, hvad Byen selv maatte betale for de Lokaler, den lejede. For Byraadskontorets langt ringere Lokaler betalte Kommunen aarlig 1400 Kr. i Leje, foruden 500 Kr. til Brændsel og Rengøring, altsaa ialt 1900 Kr. I Forhold hertil maatte Lejen for Byfogdens Lokaler sættes meget betydeligt op. Adskillige af Kommunens Funktionærer betalte ligeledes for lidt for Bolig, Lys og Brændsel. - Fra Politiets Side var der stillet Krav om Bevilling af 600 Kr. til Hundefoder. Taleren gik nødig med til at optage dette Beløb paa Budgettet, men paa den anden Side var der ingen Mening i, at Betjentene selv skulde bære Udgiften til Politihundenes Fodring. Foreløbig var Posten imidlertid skudt ud, fordi Politimesteren havde lovet at læsse Udgiften over paa Politikassen.

-Et Andragende fra "Kvindehjælpen" om et yderligere Tilskud paa 1000 Kr. havde Budgetudvalget ikke ment at kunne anbefale. - I en enkelt Sag dannedes Budgetudvalgets Flertal af Formanden og Socialdemokraterne, nemlig i Spørgsmaalet om at udnævne Kontorassistent Agger til Fuldmægtig. For en Tid siden var en anden Kontorassistent blevet udnævnt til Fuldmægtig, og Flertallet mente, at det kun var retfærdigt nu at lade Agger følge med. - En anden Navneforandring var foretaget derved, at et Flertal havde forlangt den botaniske Have og det kommunale Gartneri kaldt "Haven ved Vesterbro". Dette var naturligvis ganske betydningsløst. - Til en Sundhedsbetjent var der forlangt 200 Kr., hvilket Taleren ikke kunde være med til, da der ikke var Tale om nogen Tjenesteforandring, men kun om et Tillæg. - Der var ingen Anledning til at anstille finansielle Betragtninger, da alt naturligvis laa i det uvisse. Fra alle Sider var der vist god Villie til i Aar ikke at gøre Byrden for Skatteyderne større end nødvendig. Under normale Forhold vilde der ingen Stigning blive i Skatteprocenten; om der blev det nu, var ikke let at sige. Mange havde haft mindre Indtægt end ellers, men ogsaa mange havde haft meget større Indtægt i Anledning af Krigsforholdene. Set under et var Skatteevnen næppe forandret synderligt, men det kom selvfølgelig an paa, om Ligningskommissionen kunde finde de store Indtægter. Det var en smuk Opgave for Ligningskommissionen at finde de store Indtægter og lette Byrden for de Borgere, der havde tabt ved Krigsforholdene. - Taleren kunde ikke nægte sig den Fornøjelse at kaste et lille Blik tilbage paa det kommunale Styre. Man maatte da konstatere, at de Budgetter, som var lagt af det socialdemokratiske Flertal fra 1909 til 1913, havde holdt. Det sidste, for 1913-14, blev kaldt kunstigt, men gav dog et Overskud paa 2700 Kr., uagtet det nedsatte Skatteprocenten med 1. I de 4 Aar fra 1909 til 1913 var

Kassebeholdningen blevet forøget med flere Hundrede Tusinde Kroner. Kommunens Formue var i stadig Stigning og var nu oppe paa næsten 11 Million Kr. Det første Budget, som lagdes af det konservative Flertal, havde bragt Kassebeholdningen 42000 Kr. ned. Det skulde indrømmes, at dette for største Delen skyldtes ekstraordinære Forhold, men det skulde dog siges, at man skulde være noget varsom med at beskyjde Socialdemokraterne for Ødselhed, for Kendsgjerningerne viste, at der ikke var blevet styret bedre siden end før 1913. For en By i Udvikling kunde der ikke regnes med en nedadgaaende Skatteprocent, uden at man fik en fornuftig mellemkommunal Beskatning og højere Grundskatter. Fra socialdemokratisk Side kunde der intet indvendes imod Grundskatter; det var de konservative Partier, der bestræbte sig for at beskytte Grundejerne. Det kunde vel siges, at Huslejen vilde stige, hvis Grundskatterne steg, men nogen Sikkerhed herfor havde man ikke; men i en By som Aarhus med mange store Fabrikker og Pakhuse vilde en Forhøjelse af Grundskatten betyde ikke saa lidt. Hvad der skulde til, det skulde til, det havde den konservative Side af Byraadet lært at regne med i det Par Aar, der var gaaet siden sidste Byraadsvalg. Beskyldningen mod Socialdemokraterne for Ødselhed havde kun skadet Bestræbelserne for en bedre Skatteordning, idet det havde faaet Udseende af, at Skylden for den høje Skatteprocent laa hos Kommunalbestyrelsen selv. I Aar lagde Højre gennem Belysningsvæsenet en inddirekte Skat paa Beboerne af 147000 Kr. mere end Socialdemokraterne i 1913-14. For dette Aars Budget var Belysningsvæsenet Nettooverskud 82000 Kr., hvilket maatte kaldes rigeligt, men i Aar var det 147000 mere. Hvis denne inddirekte Beskatning ikke blev drevet, vilde Skatteprocenten stige 5/6 % ud over den Stigning, som de 120000 Kr. vilde bevirke. Denne inddirekte Beskatning var ikke retfærdig, og den hæmmede ogsaa Gennemførelsen af en retfærdigere Skattelovgivning.

Mikael Johansen vilde i Anledning af, at Hr. Simonsen flere Gange havde talt om "det konservative Flertal", ønske, at Afstemningen vilde vise, at der virkelig var et konservativt Flertal. Skulde dette ikke vise sig at være Tilfældet, burde Hr. Simonsen vænne sig af med at tale om "det konservative Flertal". Havde der været et konservativt Flertal i Byraadet, skulde Skatteprocenten nok have været nede paa 10 % eller deromkring ved. - Taleren skulde i Modsætning til Hr. Simonsen ikke sige ret meget om det foreliggende Budgetforslag. Det var rigtigt, at Budgetudvalget i det væsentlige havde været enigt om at spare, hvor spares kunde, men det maatte huskes, at mange, ja de aller fleste af Udgifterne var bestemte af Lovene. Vilde man derfor forhindre en Forhøjelse af Skatteprocenten eller endog naa til Nedsættelse, hvad jo var i høj Grad ønskeligt, var den eneste Vej at forhøje

Indtægterne, altsaa i Virkeligheden forhøje de indirekte Skatter eller Afgifter. Noget i den Retning kunde ske ved at forhøje Sygehustaksterne, hvad et Flertal i Budgetudvalget ogsaa havde gjort paa det foreliggende Budgetforslag. I Virkeligheden var de foreslaaede Forhøjelser for smaa, nemlig kun 50 Øre paa Fællesstue og det øvrige i Forhold hertil, og hele Merindtægten vilde da heller ikke beløbe sig til mere end 18-19000 Kr. Der var ingen Mening i at blive staaende ved de Takster, der var blevet fastsat i forrige Aarhundrede, eftersom alt nu kostede meget mere end den Gang. - Udgiften til humane Foranstaltninger androg her i Byen nu et Beløb paa ca. 1115000 Kr., hvilket var 147000 Kr. mere end paa indeværende Aars Budget, uagtet Byen var gaaet tilbage i Indbyggerantal, i hvert Fald stagneret. Dertil kom Udgifterne til Skolevæsenet, 753000 Kr. De humane Foranstaltninger og Skolevæsenet kostede altsaa nogenlunde det Beløb, som skulde udskrives i Formue- og Lejlighedsskat. Det var i det hele taget forbavsende, hvor de humane Udgifter var steget og vedblivende steg, og desuagtet steg Fattigvæsenets Budget Aar for Aar, i Aar med 39000 Kr., skønt Byen var gaaet ned i Indbyggerantal. Da Alderdomsloven blev givet, blev det sagt, at Udgifterne til Fattigvæsenet vilde gaa ned, men de var tværtimod steget hvert eneste Aar. Det var godt nok at være Foregangsby, men der maatte ogsaa spørges, om man havde Raad dertil, og om man var i Samklang med andre Byer, ellers trak man blot de uheldige Elementer hertil. - Et enkelt Udvalg, Slagtehusudvalget, mødte i Aar med et Underskud paa 7693 Kr. Dette burde forandres, saa Taleren vilde henstille til Udvalget at skaffe Balance. Han vidste vel, at dette kunde blive vanskeligt, men Slagtehuset burde i hvert Fald betale sig selv. - Der syntes at blive brugt vel meget til de offentlige Lystaanlæg. I Aar var der budgetteret 44000 Kr., hvilket vel var 5000 Kr. mindre end i Fjor, men men da var der ogsaa opført forskellige Udgifter engang for alle. I en saa kritisk Tid som den nuværende maatte Lystaanlægene vente, saa Taleleren vilde henstille til vedkommende Udvalg at spare det mest mulige. Iøvrigt syntes de kommunale Anlæg ikke at blive holdt saa godt som tidligere. En af Pinsedagene havde Taleren saaledes bemærket, at Anlægget i Dalgasavenue ikke var rensset. Man maatte dog kunne forlange, at Anlægene blev holdt rene. Taleren vilde gerne have Byen forskønnet, men man maatte vente med den Slags til bedre Tider. Man behøvede ikke at være i Besiddelse af Spaadomsevne for at forudsige, at hvis Byens Udgifter, navnlig til humane Foranstaltninger, skulde blive ved at stige, som de var steget siden Aarhundredets Begyndelse, saa vilde Skatteprocenten stige saa stærkt, at man aldeles ikke kunde være tjent dermed. Taleren vilde i denne Forbindelse henstille til de Borgere, der havde Tendens til at flytte ud i Skattelyene, at blive i Byen og bære

Byrderne sammen med de andre Borgere. Derved vilde de udvise den rette Bypatriotisme. Det vilde være særdeles ønskeligt, om disse Borgere blev herinde, navnlig saa længe de alvorlige Tider varede. Forhaabentlig vilde de betænke sig to Gange, før de flyttede ud i Skattelyene. Hvis Bykommunerne var for flotte, hvad mange jo mente, vilde det maaske være passende at overveje, om man ikke herhjemme ligesom i Norge burde faa en fast Skatteprocent.

I Norge maatte Skatteprocenten nemlig ikke gaa højere end til 10 % uden Ministeriets Tilladelse. Kunde man ikke naa saa vidt, kunde man maaske dog naa til at tildele hvert Udvalg det Beløb, som Kommunen havde Evne til at ofre paa vedkommende Sag. Ved en saadan Ordning vilde man blive nødt til at sætte Tæring efter Næring. Det var alvorlige Tider baade for Skatteyderne og for Kommunerne. Taleren vilde derfor henstille til Byraadets Flertal, de socialdemokratiske og radikale Medlemmer, at lægge Pres paa den radikale Regering for at faa denne til at stille Forslag om og gennemføre Skattekommissionens Forslag, ikke blot om den mellemkommunale Beskatning og Selskabsbeskatningen, men ogsaa om at lade Staten overtage Udgifterne til Medicinalvæsenet og Politivæsenet. Kundedette blive gennemført, skulde det nok hjælpe. Men i hvert Fald kunde Erhvervsbeskatning, Selskabsbeskatningen og Ejendomsskatterne forelægges. I Skattekommissionen var Repræsentanterne for Grundejerne gaaet med til at forhøje Ejendomsskatterne i Betragtning af, at man hellere maatte give noget mere i Ejendomsskat end have Lejlighederne staaende tomme. I København udgjorde Ejendomsskatterne de 50 %, i Odense 24 %/o, i Aalborg 20 %", i Horsens 18 %, i Randers 20 %, men i Aarhus kun 13 %. Den nuværende Regering havde vist, at den kunde faa vigtige Love gennemført i Løbet af faa Dage, saa det var ganske uforstaaeligt, at den syntes at mangle Evne og Villie til at forelægge Forslag om en retfærdigere Ordning af de kommunale Skatteforhold. Naar Landkommunernes Skatteprocent omkring Aarhus var fra 1,20 % til 4 %, var det naturligt, at de lukrede paa Byens Bekostning. Medens Højre havde Regeringen anmodede man Højremedlemmerne om at paavirke Regeringen; nu havde man en radikal Regering, saa nu var det Socialdemokraternes og de radikales Tur at gøre deres Indflydelse gældende. Efter at Gehejmeetatsraad Bramsen var død, var det ikke længere Landstingets Højre, der var Skyld i, at Skattelovene ikke blev gennemført, det var i det hele taget ikke Rigsdagens Skyld, idet den jo ikke kunde foretage sig noget, før Regeringen vilde. - Desværre var man for et Par Aar siden gaaet ind paa at give Direktør Krager paa Observatoriet en Gage af vistnok 3000 Kr. aarlig, uagtet han efter

Overenskomsten ingen Gage skulde have. Det sagdes, at Kragers pekuniære Forhold nu atter var blevet forbedrede, og Taleren vilde derfor henstille til ham at give Afkald paa Gagen, og ligeledes vilde han henstille til Forskønnelsesudvalget, om det ikke kunde ordnes saaledes, at Krager selv kom til at betale Udgifterne ved Driften af sin store Have. Endvidere ønskede Taleren at henstille til Formandens Undersøgelse, om de 300000 Kr., som man fik for Fodfolkskasernen, ikke kunde fordeles paa 2 Aars Budgetter, saaledes at de indgik i den almindelige Kassebeholdning. Forhaabentlig vilde Formanden forsøge at opnaa den fornødne Tilladelse dertil. En saadan Ordning vilde bidrage noget til at lette Skattebyrden. - Taleren vilde gentage sit Ønske om, at der maatte være et konservativt Flertal i Byraadet, naar der skulde stemmes om et Forslag, som en af Talerens Partifæller snart vilde fremkomme med, om Forhøjelse af Gas- og Elektricitetspriserne. Taleren havde aldrig lagt Skjul paa, at han var en Ven af den indirekte Beskatning, og at han ansaa denne for en heldig og nødvendig Beskatningsform. Naar Budgettet ikke var steget mere, end Tilfældet var, skyldtes det Sparsommelighed paa alle Omraader ogsaa overfor Funktionærer, der i og for sig fortjente et Løntillæg. Forhaabentlig vilde Byraadets radikale Medlem, der jo var valgt paa samme Program som de konservative Medlemmer, derfor støtte Forslaget om at skatfe Kommunen en forhøjet Indtægt.

Møller bekræftede, at man i Budgetudvalget havde bestræbt sig for at lægge saa beskedent et Budget som muligt. Alligevel havde det ikke været muligt at bringe Udgifterne længere ned, end at det vilde blive nødvendigt at ligne 120000 Kr. mere paa Formue og Lejlighed end i Fjor. Havde man saa endda i Aar ligesom tidligere kunnet trøste sig med, at der var kommet flere Skatteydere, men Forholdet var vel desværre, at der var færre end i Fjor. I det hele taget syntes der at ske en Forskydning i Byens Befolkning, idet flere og flere flyttede ud af dem, der skulde betale, men var Tilgang af dem, der ikke kunde betale. Naar man gennemgik de store Beløb, der blev brugt til humane Formaal, kunde man ikke undgaa at bemærke, hvor trist det hele saa ud, naar saa stor en Del af Befolkningen helt eller delvis skulde leve af det offentligt. En Sammenligning mellem de 10 sidste Aar gav et Billede af Udviklingen, og en saadan skulde Taleren fremkomme med, idet han dog maatte bemærke, at Statens Tilskud var medregnet. I Aaret 1905-6 . var der til Fattigvæsenet budgetteret 180975 Kr., til Hjælpekasen 15000 Kr. og til Alderdomsunderstøttelsen 174700 Kr. For Aaret 1915-16 var Beløbene henholdsvis 409300 Kr., 87500 Kr. og 469150 Kr., foruden at der til Arbejdsløshedsunderstøttelsen var opført 30000 Kr. og til Børn af Enker 35500 Kr., ialt 1031450 Kr. imod 370675 Kr. i 1905-6. Der var altsaa en Stigning i

disse 10 Aar paa over 660000 Kr., og dertil kom yderlig i Renter og Afdrag 32225 Kr., saa Udgiften var næsten tredoblet. Blev det ved saaledes, vilde det komme til at se trist ud. Vilde man gaa ud fra, at hver understøttet Familie bestod af 5 Personer, hvad man jo sikkert nok kunde, og at hver saadan Familie blev støttet med 500 Kr. aarlig, betød det, at 10375 af Byens Indbyggere levede helt eller delvis af det offentlig, altsaa 20 % af Befolkningen. Endda var der ikke regnet med de 12000 Kr. til Skolebespisningen, Tilskudet til Samaritanen eller de ekstraordinære Tilskud i Anledning af Krigen. Næsten 100000 Kr. var disse Udgifter gaaet frem det sidste Aar. Ganske vist kunde det med nogen Ret siges, at en Del af Stigningen skyldtes de højere Priser, men Hovedgrunden var dog, at der kom flere og flere til, som ikke kunde klare sig selv. Den store By øvede Tiltrækning paa mange Maader, den bød paa gode Skoler og paa gode Arbejdsforhold for de kommunale Arbejdere, som jo vel ogsaa var bedre stillede her end i nogen anden By. Taleren mente ikke, at de kommunale Arbejdere fik for meget, men at de nok kunde arbejde lige saa længe som Arbejderne i andre Byer. Desuden var man flink i Aarhus med Tilskud til humane Formaaler, man gav et stort Beløb til Hjælpekassen, og Byen havde i det hele taget Ord for humant Styre i enhver Henseende. Alt dette bidrog til, at der kom flere og flere, som ikke kunde klare sig selv. Naturligvis hjalp det heller ikke paa Tilstanden, at enkelte Blade med Flid gjorde opmærksom paa, hvilken Hjælp der kunde faas uden Fattighjælps Virkning, uden samtidig at pege paa, at enhver saa vidt muligt burde klare sig selv og ikke søge Hjælp, uden at der var haard Trang dertil. Spørgsmaalet var imidlertid, hvad der kunde gøres for at ændre dette Forhold. At spare paa Udgifterne var meget vanskeligt, da de fleste Udgifter var givet ved Lovene, men naturligvis maatte de begrænses, hvor det var muligt. Det gjaldt derfor om at finde ny Indtægter. Hr. Simonsen havde udtalt, at der gennem Belysningsvæsenet fandt en meget stor indirekte Beskatning Sted. Dette var dog ikke rigtigt, idet Overskudene ikke kunde kaldes for store, naar Hensyn toges til de store Summer, der var anbragt i Belysningsvæsenet. I København gav Belysningsvæsenet et forholdsvis betydeligt større Overskud. Endelig maatte det jo ogsaa erindres, at større Gas- og Elektricitetsværker gav forholdsvis større Udbytte end smaa Værker, og at Arbejderne ved Københavns Belysningsvæsen arbejdede 9 Timer daglig, men her kun 8 Timer. Det var derfor givet, at man her, hvis man benyttede 60 Mand, skulde have 10 % mere, end man ellers skulde have. Ganske vist havde man, da Arbejdstiden blev nedsat til 8 Timer, ikke maattet antage flere Folk, men man kunde ellers have afskediget nogle. Som Forholdene stillede sig, vilde det være udmærket, om Gas- og

Elektricitetspriserne kunde forhøjes noget, og i saa Henseende kunde Taleren meget vel tænke sig at stille et Forslag, hvorefter Priserne ikke vilde blive højere her end i andre Byer. Elektricitetsværket producerede 1235000 Kilowatt, som solgtes for 35 Øre pr. Kilowatt. En Forhøjelse til 40 Øre vilde betyde en Merindtægt paa 61750 Kr. uden at genere synderligt. Heri var Salget til Statsbanerne, Sporvejsselskabet og til Motorbrug ikke medregnet. Der produceredes 5706142 kubikm Gas, som solgtes for 11 Øre pr. m3. En Forhøjelse til 12 Øre vilde da give en Merindtægt af 57000 Kr., og satte man Prisen til 13 Øre, vilde Merindtægten blive 114000 Kr. Trods saadanne Forhøjelser vilde Elektricitet og Gas ikke blive dyrere her end i de fleste andre Byer. De fleste Steder var Gasprisen 14 Øre, nogle Steder 13 Øre og kun 2 Steder nemlig i København og Horsens var den lige saa lav som hos os. Indtægten af de to Værker vilde da blive ca. 350000 Kr., hvilket ikke kunde siges at være for meget for Institutioner, der havde kostet 4-5 Millioner Kroner. Forhaabentlig vilde det konservative Flertal, som Hr. Simonsen saa ofte nævnte, holde sammen i denne Sag, for saa vilde Skatteprocenten ikke stige de 3/4 %, den ellers vilde stige med. Borgernes Indtægter var næppe blevet forøget, saa Skatteprocenten vilde ellers nok komme op paa 12 %, hvilket selvfølgelig ikke vilde gavne Byen. Til Eksempel skulde det nævnes, at Gasprisen i Aalborg var 12 ½ Øre, i Thisted 16 Øre, paa Frederiksberg 13 Øre, i Randers 13 Øre, og at Elektricitet de fleste Steder kostede 40 Øre. Disse Varer vilde altsaa ikke blive dyrere end i andre Byer, selv om den omtalte Forhøjelse blev foretaget. At Belysningsvæsenets Budget havde kunnet lægges saa gunstigt, som Tilfældet var, skyldtes det heldige Kulkøb. Skulde man have foretaget Indkøbet nu, kunde man ikke have opnaaet en Pris af kun 19 Kr. København til Eksempel havde købt til en Pris, der var næsten 5 Kr. højere, og de fleste Byer havde budgetteret Kuliens til 27 Kr. Taleren vilde da henstille til Byraadet at se velvilligt paa Forslaget om at forhøje Priserne for Gas og Elektricitet. - I Belysningsudvalget havde Hr. Christensen taget Afstand fra Forslaget om at købe 210 Automatlygter til et Beløb af 11100 Kr. Taleren kunde ikke forstaa, hvorfor man i Aar ikke skulde købe saadanne Lygter, da det jo absolut ikke betalte sig at lade være, idet man kunde spare to Lygtetændere, hvis man anskaffede Lygterne. Regnede man Forrentning og Afdrag paa Anskaffessummen til 10 % og de to Lygtetænderes Løn til 2400 Kr., blev Besparelsen 1290 Kr. Desuden vilde de paagældende Folk ikke blive arbejdsløse for det, eftersom de vilde faa Arbejde paa Gasværket, hvis de egnede sig til noget Arbejde der. Det var blevet sagt, at Automatlygterne endnu ikke var fuldkomne. Maaske var dette rigtigt, men de blev sikkert ikke bedre, end de var. Dersom Belysningsudvalgets Mindretal

imidlertid kunde gaa med til den nævnte Forhøjelse af Gas- og Elektricitetspriserne, kunde det tænkes, at . Flertallet vilde anbefale, at Forslaget om at anskaffe de 210 Automatlygter udgik af Budgettet. - De nuværende Sygehustakster skrev sig fra 1893 og var altsaa 22 Aar gamle. I 1869 blev den almindelige Takst sat til 1 Kr. 33 Øre, i 1878 blev den forhøjet til 1 Kr. 60 Øre og i 1893 til 1 Kr. 70 Øre. Budgetudvalgets Flertal foreslog nu Taksterne forhøjet saaledes: Indenbys Patienter: Paa Fællesstue fra 1 Kr. 70 Øre til 2 Kr. 20 Øre, Børn under 10 Aar fra 1 Kr. 20 Øre til 1 Kr. 70 Øre, paa Enestue fra 4 Kr. til 5 Kr., Sygekassemedlemmer paa Fællesstue fra 85 Øre til 1 Kr. 10 Øre og udenbys Patienter paa Enestue fra 5 Kr. til 6 Kr. Dette var et saa beskedent Tillæg, som der overhovedet kunde være Tale om. Dog vilde der derved ikke alene vindes en direkte Indtægt paa 18-19000 Kr., men maaske vilde Forhøjelsen ogsaa bevirke, at der ikke blev presset saa haardt paa med at bygge flere Hospitaler. Efter de nugældende Takster kunde det slet ikke betale sig for de syge at ligge hjemme. Der var blevet indvendt, at det var en uheldig Tid og et uheldigt Sted at foretage en Takstforhøjelse, men Taleren gad dog vide, hvor man saa vilde begynde at spare eller skaffe højere Indtægt. Iøvrigt havde Budgetudvalgets Flertal ogsaa kun nøjedes med saa ringe en Forhøjelse i Haab om, at alle kunde slutte sig til den. Naar alt andet steg, var der ingen Grund til, at Sygehustaksterne ikke ogsaa skulde stige. - Der var kommet Henvendelse fra flere Funktionærer om Dyrtdstillæg, men Lønudvalget havde enstemmigt ment, at det ikke gik an at give noget Tillæg under den nuværende Situation, og samme Standpunkt havde Budgetudvalget taget. Hele Lønudvalget vilde sikkert gerne give Funktionærerne et Tilskud, hvis man blot havde Evne dertil. Det havde man imidlertid ikke, og desuden var de fastlønnede ikke de daarligst stillede. Lønudvalgets Beslutning var taget ikke mindst under Hensyn til Byraadets enstemmige Vedtagelse om, at der ikke under den nuværende Situation maatte røres ved Lønregulativet eller forandres ved nogen Funktionærs Løn. Det var derfor ret forunderligt at møde Forslag om at rykke Kontorassistent Agger op fra 8. til 7. Lønklasse, hvilket jo vilde være en Forandring i Lønregulativet i Strid med Byraadets Beslutning. Assistent Sørensen paa Kæmnerkontoret søgte ligeledes om at blive Fuldmægtig og var lige saa berettiget dertil som Agger, ja mere fordi han havde 2 Aars højere Anciennitet. Forelaa der et gammelt Løfte om at oprykke Agger, maatte Kasseudvalget have givet det, Budgetudvalget havde i hvert Fald ikke. I et lignende Tilfælde havde Belysningsudvalget været enig om at anmode Værkmester Jacobsen, som skulde op i en højere Lønklasse, naar Lønregulativet skulde forandres, om ikke at søge Tillæg nu. Skulde Agger nu flyttes op i en højere Klasse, vilde man være

uretfærdig mod mange andre. Det var meget forstaaeligt, at Kommunebogholderen anbefalede Agger til at blive Fuldmægtig, enhver Chef anbefalede jo gerne en dygtig Mand, men Agger blev dog næppe dygtigere, fordi han fik Navneforandring. Dersom Agger fik Lønforhøjelse, havde Lønudvalget ingen egentlig Opgave mere; thi skulde det kun være Stødpude for Budgettet, kunde det lige saa gerne ophæves. Afdelingsingeniøren var ligesom flere andre holdt tilbage, fordi man ikke vilde oprykke enkelte Folk, saa Agger kunde ogsaa vente, til Regulativet skulde ændres. Taleren vilde derfor henstille til Budgetudvalgets Flertal at tage Forslaget om at optage Agger i Fuldmægtigklassen tilbage.

Samuelson betragtede Hr. Simonsen som sit Partis Ordfører og skulde derfor ikke komme ind paa Budgettets Enkeltheder. Han anerkendte de Herrer Simonsens og Moustens Arbejde i Budgetudvalget og var enig med dem i, at de forhaandenværende vanskelige Tider krævede Resignation, dog forekom det ham, at det var gaaet ret slemt ud over Brolægningsvæsenet. Brolægningsudvalget havde en elskværdig Formand, men det syntes, som om han havde været for elskværdig overfor Budgetudvalget i Retning af at lade Brolægningsvæsenets Budget beklippe. Det var nemlig lige ved, at Brolægningsudvalgets Formand ikke havde andet tilbage af det nævnte Budget end Papiret, hvorpaa Budgettet var skrevet, og det var i Særdeleshed de ny Arbejder, det var gaaet ud over.

Brolægningsvæsenets Budget lød paa 161085 Kr. til ny Arbejder, men var af Budgetudvalget blevet nedsat til 27850 Kr., altsaa reduceret til ca. 1/6 af dets oprindelige Størrelse, uagtet de Gader, der var foreslaaet til Ombrolægning, trængte overordentlig meget dertil. Saaledes Vestergade fra Østre Møllesti til Garvergyde. Denne Gadestrækning dannede en Hovedfærdselsaae og var meget daarligt brolagt. Sidste Aar var en Del af Vestergade blevet brolagt, saa den nu omtalte Brolægning var kun en Fortsættelse, som vilde koste 18000 Kr. Ombrolægningen af Klostergade fra Guldsmædgade til Tangen til en Bekostning af 10000 Kr. var ogsaa strøget og ligeledes af Rosenkrantzgade, 18000 Kr., uagtet denne Gade var en ren Benbrækkergade ligesom Fredensgade fra Sønderalle til Statsbanernes Administrationsbygning. Denne Gade var imidlertid ogsaa strøget, hvorved der udgik 35100 Kr. af Budgettet. Anlægget af Gaden bag Gasværket mellem Spanien og Havnen, som Belysningsvæsenet skulde bidrage til, og hvortil Brolægningsvæsenets Udgift vilde blive 9000 Kr., var strøget. Maaske kunde dette Gadeanlæg spares, men det var dog kedeligt at have en Forbindelsesgade liggende i en Tilstand, som meget lignede en Oplagsplads. Endvidere var der strøget 6000 Kr. til

Brolægning af Læssøgade, 850 Kr. til Omlægning af Clemensbro, 7700 Kr. til Brolægning af Clausensgade, 7700 Kr. til Brolægning af Blichersgade, 2800 Kr. til Omlægning af Hallsvejs søndre Fortov, der var i en meget slet Tilstand, og 27000 Kr. til Ombrolægning af Frederiksalle fra Dagmarsgade til Sønderalle. Alle disse Brolægningsarbejder havde Brolægningsudvalget været enig om at foreslå, men Budgetudvalget havde strøget de 5/6, saaledes at Summen var gaaet ned med 133235 Kr., fra 161085 Kr. til knap 28000 Kr. Dette var en Reduktion, som næppe kunde kaldes fuldt forsvarlig overfor Efterkommerne. En Mængde af Byens Gader var meget slet brolagt, saa der maatte fremtidig ofres noget mere, hvis man vilde opnaa at faa en taalelig Brolægning. - Taleren var ganske enig med Hr. Simonsen i, at man ikke burde forhøje Sygehustaksterne. Spareteoriene blev drevet vel vidt, hvis man skulde spare paa Udgifterne til de syge og lidende i Samfundet. Ligeledes var Taleren selvfølgelig enig med sit Partis Budgetudvalgsmedlemmer i, at Hjælpekassen maatte have de Penge, som den forlangte, og som hele dens Bestyrelse var enig om at anse for nødvendige. Naar Hr. Mikael Johansen kunde foreslå, at man i Løbet af 2 Aar skulde spise de 300000 Kr. op, som Kommunen fik i Erstatning for Fodfolkskasernen, saa røbede Hr. Johansen, at han ikke egnede sig til at være Finansminister. Der vilde sikkert heller ikke være ret mange Byraadsmedlemmer, som vilde slutte sig til Hr. Johansens Forslag. - I Anledning af, at der var talt om Belysningsvæsenets store Overskud i Forhold til Overskudet da Taleren var Formand for Belysningsudvalget, vilde Taleren sige, at Hr. Christensens og Talerens Bestræbelser den Gang var gaaet ud paa, at de to Værker kunde give et passende Overskud, samtidig med at den indirekte Beskatning blev begrænset det mest mulige. Naar Værkerne gav et saa kolossalt Overskud som i Aar, saa var det en indirekte Beskatning, som navnlig ramte Smaafolk. Alligevel syntes det, som om Hr. Møller endda ikke var tilfreds; thi han havde jo bebudet en yderlig indirekte Beskatning ved Forhøjelse af Elektricitetsprisen fra 35 Øre til 40 Øre og af Gasprisen fra 11 Øre til 13 Øre. Indtægtsforøgelsen vilde derved blive henholdsvis 61000 Kr. og 114000 Kr., altsaa i alt 175000 Kr. Hr. Møller tilbød en lille Handel: Hvis Socialdemokraterne vilde gaa med til denne Forhøjelse, vilde han frafalde Kravet om Køb af flere automatiske Lygtetændingsapparater. Taleren troede imidlertid ikke, at Socialdemokraterne gik med til en Forhøjelse af den indirekte Beskatning paa 175000 Kr. for at beholde 2 Lygtetændere. - Det var meget rigtigt, at Kommunen fik for lidt i Leje af Politimesterens Lokaler i Ting- og Arresthuset. Maaske kunde Taleren gøre noget i Rigsdagen for at faa Lejen sat op, da han var Sekretær i Folketingsudvalget angaaende Retsbetjentenes Kontorhold. - Der var talt om

Banegaardssagen. Herom kunde Taleren vanskeligt udtale sig ret meget, da han jo var Formand for det af Folketinget nedsatte Udvalg om denne Sag. Sagen laa endnu hos Udvalget, og ingen kunde vide, hvilken Plan der vilde blive gennemført. Dog kunde Taleren oplyse, at hele Udvalget var enig i at anse det af Arkitekt Fritz indsendte Forslag for ganske meningsløst.

Politimesteren skulde fatte sig kort og kunde saa meget lettere gøre dette, fordi der ikke var Stridsspørgsmaal paa Politiets Budget. Der var med god Grund talt om at vise Resignation, og den havde Taleren ogsaa vist. Hr. Simonsen havde nævnt den mulige Arbejdsanstalt. En saadan var Politiet naturligvis i højeste Grad interesseret i at faa oprettet, saa Taleren kunde anbefale Byraadet at tage Tanken op til grundig og velvillig Behandling. For Ordenen og Sikkerheden i Byen vilde det spille en meget stor Rolle at kunne anbringe de mange løse Eksistenser paa en Arbejdsanstalt. Disse ca. 100 Personer, som Politiet kendte saa særdeles vel, fordi det Gang efter Gang fik med dem at gøre, færdedes nu mest i Byens Periferi. De var meget generende og ydede et vist Kontingent til Forbrydelserne og Spektaklerne. Kunde man anbringe disse Folk paa en Arbejdsanstalt, vilde det være en stor Velgerning. Byraadets tidligere Flertal havde stillet sig meget velvillig til Tanken om at opføre en Arbejdsanstalt. Sagen var imidlertid blevet udskudt, men det vilde være overordentlig rart, om den kunde blive taget op igen, saa snart de økonomiske Forhold bedrede sig. - Taleren havde stadig udskudt at stille Forslag om en Forøgelse af Politistyrken, men der kom et Øjeblik, da en Forøgelse ikke mere kunde udskydes, og det Øjeblik var næppe langt borte. Ganske vist voksede Byen ikke mere, men ogsaa andre Momenter end Tilvæksten betingede, om man kunde nøjes med den nuværende Styrke. Et afgørende Moment var, at Politiets Opgaver voksede. Taleren havde i sin Embedstid som Politimester søgt at lægge Forholdene om, saaledes at den døde Vagt i Politiet blev mindre betydende, og at det levende, det hurtige og aktive, blev saa effektivt som muligt. Af denne Grund havde han stadig søgt at indrømme det civile Politi saa megen Udvikling som mulig og indrettet det cyklende Politi, som jo anderledes hurtigt kunde komme omkring. Endelig havde han forøget Vagttjenesten, saaledes at der kunde tilkaldes Politiasistance i Løbet af ganske faa Minutter. Endvidere var der blevet indrettet et ridende Politi, og Nattjenesten var blevet forøget betydeligt i den Tid af Natten, fra Kl. 7 til Kl. 2, da de fleste Forbrydelser blev begaaet. Alt dette og mere til havde maattet tages et Sted fra, og Taleren havde derfor maattet indskrænke det patrouillerende Politi saa stærkt, at det ikke i Længden kunde gaa an. Mange mente vel, at de patrouillerende Betjente intet

bestille, men det var en meget stor Fejltagelse, idet de gjorde overordentlig megen Nytte bl. a. med at paase Gadernes Renholdelse, holde Opsyn med den almindelige Færdsel, paase Overholdelsen af Kørselsreglementet, holde Opsigt med Bøllerne, vaage over Sikkerheden paa Gaderne og meget mere. Alene Overholdelsen af Kørselsreglementet var en særdeles vigtig Opgave. Der skete ogsaa her flere Ulykker, end der burde, fordi Folk havde Uvillie mod at rette sig efter Kørselsreglementet. Blot det, at en Cyklist svingede i forkert Bue, havde meget at sige. Dersom Kørselsreglementet nøje blev overholdt, vilde over de 99 % af Færdselsulykkerne blive undgaaet. Dette store Arbejde paahvilede det patrouillerende Politi, saa det var en Fejltagelse, at det var unødvendigt. Den Styrke, som man nu havde til Raadighed til Patrouilleringen, var i Virkeligheden alt for lille, saa naar Resignationens Tid var forbi, vilde der komme Forslag om en Forøgelse. - Det var særdeles rimeligt, at Politiets Funktionærer stillede større Krav, efterhaanden som deres Arbejde forøgedes, saa Taleren var ikke blind for, at Kravet om et ugentlig Fridøgn var ganske berettiget. Naar han dog ikke i Aar havde kunnet gaa med dertil, skyldtes det, at Kravet ikke kunde imødekommes, med mindre Styrken fik en tilsvarende Forøgelse, løvrigt havde Taleren, straks han kom til Byen, sørget for at faa Betjentenes Fridid noget udvidet, men han skulde som nævnt gerne indrømme det rimelige i, at Betjentene hver Uge fik et Fridøgn. Det glædede Taleren, at Budgetudvalget havde sluttet sig til hans Forslag om at forøge Tilskudet til de civile Betjentes Beklædning og til Anskaffelse af Cykler. Disse Penge var vel anvendt. Det skulde indrømmes, at Lejeafgiften for Byfogedlokalerne var alt for lille. Aarsagen hertil var vist imidlertid, at den tidligere Byfoged havde haft en betydelig Udgift med at flytte Kontoret til Tinghuset, da dette var blevet bygget, og at Lejeafgiften derfor var blevet ansat saa lavt. Det var imidlertid en Rem, Staten skar af Kommunens Hud. Saalænge der ikke havde kunnet røres ved Talerens Kontorhold, havde der intet være at gøre ved denne Sag, men Kontorholdet skulde nu omordnes, og Taleren havde allerede indsendt Budgetudvalgets Skrivelse og bedt Justitsministeren fremme Sagen. Det glædede Taleren, at Budgetudvalget var gaaet med til Forøgelsen af Udgifter til Læge og Medicin, saaledes at Betjentene kunde blive Medlem af en Sygekasse. Anledningen var den ny Lov om Medicinalvæsenet, hvorefter Stadslægen ikke mere var pligtig at være Læge for Politikorpset. Derimod var Taleren ked af, at Bevillingen, 600 Kr., til Politi hundenes Foder var blevet udskudt, idet Beløbet jo skulde bruges som Godtgørelse til de Betjente, der holdt Hundene. Paa den anden Side var det jo ret forstaaeligt, at Kommunen vilde holde denne Udgift knyttet til Politikassen. Om dette vilde lykkes, vidste

Taleren ikke, men han skulde forsøge det. - Med Hensyn til Brandvæsenet skulde Taleren ikke sige ret meget, dog maatte han fremhæve, at det ikke i Længden kunde gaa an at udskyde Anskaffelsen af en Motorsprøjte. Forhaabentlig vilde den ikke blive savnet altfor meget, men ret længe kunde man ikke vente, inden den maatte anskaffes.

Christensen kunde slutte sig til det Standpunkt, de Herrer Simonsen og Moustén havde taget i Budgetudvalget, men var dog paa et enkelt Punkt, som han senere skulde omtale, ikke ganske enig med de Herrer. Der burde ingen Automatlygter anskaffes i Aar. Ude i Byens Yderdistrikter havde man Automatlygter, og man ønskede dem nu ogsaa i den indre By, uagtet de ikke havde vist sig at være ganske tilfredsstillende. Det skete saaledes, at en Automatlygte kunde brænde Dagen igennem, og det vilde naturligvis ikke se godt ud inde i Byen. Automatlygterne var i det hele taget langt fra fuldkomne, ja den ene Slags, man benyttede, var ganske umulig. En anden Side af denne Sag var, hvor længe man kunde tænke sig at blive ved med Gasbelysning i den indre By. Den elektriske Belysning gjorde stadig Fremskridt, og man havde nu faaet en Lampe, der var saa besparende, at den ikke brugte mere end det halve af, hvad de almindelige Metaltraadslamper brugte.

Spørgsmaalet var da, om det ikke vilde være billigere og bedre at benytte saadanne Lamper end at oplyse Gaderne med Gas. I hvert Fald burde man udsætte Anskaffelsen af flere Automatlygter, til man saa, hvorledes det stillede sig med de nye elektriske Lamper. Desuden vilde man jo gøre nogen Arbejdskraft overflødig ved at anskaffe Automatlygterne. - Hr. Møller havde overrasket Taleren betydeligt ved at bebude Forslag om at forhøje Gas- og Elektricitetsprisen. Hr. Møller burde have stillet sit Forslag i Udvalget, men det var ikke sket. I Øjeblikket var der aldeles ingen Anledning til at iværksætte nogen Forhøjelse. Efter Budgetforslaget vilde Gasværket give et Overskud paa godt 96000 Kr., saa der var absolut ingen Grund til at gøre Gassen dyrere. Hvis der havde været Udsigt til høje Kulpriser, kunde der maaske have været nogen Mening deri, men Værket havde jo sikret sig til Juli Maaned. Der syntes at være nogen Uoverensstemmelse mellem de Herrer Mikael Johansen og Møller om, hvad denne Forhøjelse skulde kaldes. Hr. Mikael Johansen kaldte den en indirekte Beskatning, men Hr. Møller kaldte den en god Forretning. Hr. Johansen havde nu fremstillet sig som en Ven af indirekte Beskatning, men da der for en Tid siden var Tale om at forhøje Gasprisen, beklagede Hr. Johansen det meget, fordi Forhøjelsen vilde ramme de smaa. Dette sidste var fuldstændig rigtig; det var Smaafolk, der var de store Forbrugere af Gas, saa Forhøjelsen vilde blive en særlig Skat paa dem. Det vilde være meget beklageligt, om man skulde skride til at forhøje Elektricitetsprisen til 40 Øre, lige efter at

man havde sat den ned til 35 Øre. Det skulde indrømmes, at det vilde blive noget vanskeligt at holde det budgetterede Overskud, hvis Krigen skulde vedvare, fordi Olieprisen var opadgaaende, hvorfor man maaske senere kunde blive nødt til at sætte Prisen paa Elektricitet op, men det vilde være ganske forkasteligt at forhøje Prisen paa Kogegas. Forhaabentlig vilde der heller ikke blive Flertal for et saadant Forslag. I det hele taget var Belysningsvæsenets Overskud mere rigeligt, end Taleren vilde gaa med til, hvis der ikke var ekstraordinære Forhold. - Taleren ønskede at gøre Brolægningsudvalget et Spørgsmaal vedrørende Kloakpumpestationen. Der var ved denne ansat en Formand med 1600 Kr. i Løn og en Medhjælper med 1400 Kr. Desuden stod der opført 500 Kr. til Kontorholdsgodtgørelse. Taleren ønskede at vide, om dette Beløb skulde bruges til Regnskabsføringen eller til Tilsynet, og om, hvem der skulde føre det egentlige Tilsyn med Pumpestationen. Det var meningsløst at ansætte en Mand, der ikke havde Maskinuddannelse. Nu vilde Reparationer og lignende komme til at koste betydeligt i Aarets Løb. Det vilde have været heldigt, om Brolægningsudvalget havde spurgt Byraadet, hvilke Folk der skulde ansættes. - Taleren kunde ganske slutte sig til Hr. Mikael Johansens Udtalelse om, at Slagtehuset burde bære sig, og at Udvalget burde søge at skaffe Balance. - Det var med Hensyn til Budgetudvalgets Forslag om at flytte Assistent Agger op i en højere Lønklasse, at Taleren ikke var enig med sine Partifæller i Budgetudvalget. Paa Belysningsvæsenet var der flere Funktionærer, der havde Løfte om Oprykning, men hvis Sag man ikke vilde fremme paa Grund af Byraadets Beslutning om ikke at forandre noget ved Lønregulativet under de nuværende Forhold. Taleren kunde derfor ikke stemme for, at Assistent Agger rykkede op. Det skulde indrømmes, at der kunde være god Grund til at regulere Lønningerne visse Steder, men man burde vente, til man kom under bedre Forhold og kunde foretage en samlet Revision. Sluttelig ankede Taleren over, at den foreslaaede Afløsning af Kirkebetjentenes Indtægter var ulige fordelt, og han henstillede, at man i hvert Fald nægtede at godkende den for Kirkebetjenten ved Frue Kirke foreslaaede Ordning.

J. C. Petersen bemærkede, at de nuværende Sygehustakster var fastsat i 1893, og at Livsformødenhederne siden den Tid var steget betydeligt, saaledes at Kommunens Tilskud til Sygehusene var steget stærkt navnlig i de senere Aar. For 5 Aar siden var Udgiften 70000 Kr., i Aar derimod 185000 Kr., og Tilskudet vilde yderlig vokse, fordi flere Reformers maatte gennemføres, hvis Byens Hospitaler skulde komme paa Højde med Nutidens Krav. Fordringerne om Reformers var kommet ret pludseligt, fordi adskilligt i tidligere Tider var blevet forsømt, og adskillige Reformers burde langt tidligere have været gennemført. Af

disse Grunde kunde Taleren slutte sig til Forslaget om at forhøje Taksterne. Iøvrigt var den foreslaaede Forhøjelse af 50 Øre paa Fællesstue og de øvrige Satser i Overensstemmelse hermed langt fra saa stor, som den syntes. Det maatte nemlig erindres, at de fleste Patienter paa Fællesstue var Sygekassemedlemmer, saaledes at Forhøjelsen kun blev 25 Øre. Endvidere maatte det huskes, at Patienterne nu fik Massage og medicinske Bade paa Hospitalet, medens de tidligere maatte betale særskilt for den Slags, efter at de var udskrevet af Hospitalet. Derved sparedes Patienterne for en Udgift, saa i Virkeligheden blev Forhøjelsen ikke synderlig stor, hvorimod den var fuldt forsvaret.

-Som af flere Talere anført var det nødvendigt at vise Resignation, men naar Tilfældet var det, syntes Forslaget om at opføre 25000 Kr. til et Krematorium noget umotiveret. Et Krematorium kunde næppe anses for paatrængende nødvendig; efter Stadslægens Mening var Ligbrænding endog en Luksus, idet den nuværende Begravelsesform maatte anses for fuldt betryggende i sanitær Henseende, og at den i æstetisk Henseende var langt smukkere, stod ganske givet for Taleren, Paa dette Punkt kunde der nok resigneres, hvilket Taleren vilde henstille til Forslagsstillerne. Vel skulde Udgiften afholdes af Laan, men Laanemidlerne fik man nok Brug for til mere nyttige Ting. - Kunde det hjælpe, vilde Taleren gerne slutte sig til Hr. Mikael Johansens Henstilling til Borgerne om ikke at flytte ud i Skattelyene. Det vilde være smukt, om de Folk, der tjente store Penge i disse Tider, blev herinde og deltog i Udgifterne sammen med de øvrige Borgere i Stedet for at overlade de mindre bemidlede at bære de Byrder, som netop flød af de Forhold, hvorved de andre havde tjent deres Penge.

Mousten fandt den foreslaaede Takstforhøjelse for Sygehusene ret betydelig og anførte, at kun een By havde højere Takster, end vi nu vilde komme op til. Den almindelige Takst var i København 1 Kr. 20 Øre, paa Frederiksberg 1 Kr 20 Øre, i Odense 2 Kr., i Horsens 2 Kr. 50 Øre, i Randers 1 Kr. 60 Øre og i Aalborg 2 Kr., medens den fremtidig i Aarhus vilde blive 2 Kr. 20 Øre. For Sygekassemedlemmer var Betalingen paa Frederiksberg 90 Øre, i København 60 Øre, i Odense 75 Øre, i Horsens 85 Øre, i Randers 80 Øre og i Aalborg 75 Øre. Kun een By, Frederiksberg, var altsaa lidt over vor nuværende Takst, men ingen saa højt oppe, som vi fremtidig vilde komme, hvis Forøget blev vedtaget. For de statsanerkendte Sygekasser vilde det blive en Merudgift paa ca. 8000 Kr., hvilket vilde betyde ikke saa lidt for dem. Principielt vilde Taleren og Hr. Simonsen anbefale, at der ingen Forhøjelse skete, subsidiært at Taksten for Sygekassemedlemmer ikke blev forhøjet. Selvfølgelig vilde en Takstforhøjelse ikke udskyde Opførelsen af Sygehuse. - Taleren vilde

henstille til Skoleudvalget at foranledige mere Rengøring i Skolerne. Der blev nu kun vadsket hver 14. Dag, hvilket ikke var tilfredsstillende, navnlig i Gymnastiksalene, hvor Støvet var meget generende. Ligeledes vilde han henstille, at Skolegaardene noget oftere blev skyllet. Der var undertiden et Ælte i Skolegaardene, som var ganske ødelæggende for Børnenes Tøj. Endelig vilde Taleren understrege Hr. Mikael Johansens Appel om Forelæggelse af Forslag til en ny kommunal Skattelov. Det var for galt, at Ministeren Gang efter Gang lovede at fremsætte Forslag, uden at det blev til noget.

N. Joh. Laursen bekræftede, at Skolevæsenets Budget i Aar kun udviste en forholdsvis ringe Stigning. Dette havde Skoleudvalget ogsaa gjort sig Umage for, idet det havde Følelsen af, at Resignation var paakrævet. At dette var lykkedes for Udvalget at opnaa saa ringe en Stigning, skyldtes i væsentlig Grad, at det havde ment at kunne nedsætte Udgiften til Vedligeholdelse af Lokaler, og at Justitsraad Bertelsens Pension bortfaldt. To Forhold bevirkede Forhøjelse af Skolebudgettet, nemlig Oprettelse af en Skoletandklinik og Indførelse af W. C. i et Par af Skolerne. For nogen Tid siden var det lige ved at blive en Kendsgerning, at der skulde oprettes en Skoletandklinik, men det var dog ikke blevet til noget. Nu forelaa der atter Forslag i saa Henseende fra Skoleudvalget, dog knap saa enstemmigt som en Taler havde syntes at mene. Alligevel kunde Taleren anbefale Forslaget. Hvad Indlæg af W. C. angik, havde Budgetudvalget været mere gavmild, end Skoleudvalget havde stillet Forslag om, idet man kun havde anmodet om at faa W. C. indlagt i een Skole, medens Budgetudvalget havde foreslaaet i to. Det kunde naturligvis være meget rart at faa W. C. i Skolerne, men det var dog saaledes, at de Penge, Kommunen tog fra en Lomme og lagde over i en anden, i Virkeligheden ikke øgede Velstanden synderligt. Det vilde sikkert være baade mere pædagogisk rigtigt og mere besparende at indlægge W. C. i kun een Skole og saa indlægge elektrisk Belysning i den anden. En saadan Ordning vilde den sidstnævnte Skole sikkert tage imod med Glæde, og den vilde medføre en Udgiftsnedgang, fordi der kunde spares mere ved elektrisk Belysning end ved Gasbelysning. Spørgsmaalet om Skolernes Rengøring var ret vanskeligt. At det skulde være saa slemt med Støv i Gymnastiksalene, kom noget overraskende for Taleren, da der aldrig var klaget i saa Henseende, og da der i de fleste Gymnastiksale fandtes Midler til at afhjælpe Støv. Iøvrigt troede Taleren, at Skolelokalerne var nogle af de sundeste Lokaler her i Byen, og han tvivlede om, at Børnene levede under sundere Forhold, hvor de færdedes, end i Skolerne. Der blev givet ikke saa ganske lidt ud for at faa Støvet bort og holde Skolelokalerne rene, saa der var næppe Grund til at gaa til nogen gennemgribende

Forandring i Ordningen. - Det var lykkedes Taleren at faa opført en Bevilling paa Finansloven paa 400 Kr. til den herværende Tuberkulosestation, som jo ellers kun havde 1/4 af Indtægten ved Høstblomstsalget at virke med. De 400 Kr. blev imidlertid kun givet paa Betingelse af, at Kommunen gav et lignende Beløb, og at Stationen kom under mere lægemæssig Kontrol. Hvad det sidste angik, kunde man forbaabentlig let komme overens med en Læge, og med Hensyn til det første vilde Taleren henstille til Budgetudvalget at tage imod et Ændringsforslag, saaledes at Stationen, der lededes af Fru Harboe, og som gjorde ikke ringe Gavn for Smaaafolk, kunde faa Statstilskudet. - Taleren havde studeret det foreliggende Budgetforslag nok saa nøje, som han plejede at gøre, og han kunde udtale sin Anerkendelse af Budgetudvalgets Arbejde, der syntes præget af stor Omhu. Han skulde ikke komme dybt ind paa almindelige Betragtninger, da enhver Profeti om Fremtiden selvfølgelig ganske maatte svæve i Luften. Dog ønskede han at gøre nogle enkelte Bemærkninger om Forhold, som endnu ikke var nævnt. Det var blevet sagt, at der skulde udskrives 120000 Kr. mere i Formue- og Lejlighedsskat. Dette var dog ikke helt rigtigt. Vel stod den omtalte Sum nævnt, men man havde jo lige faaet en Akcidens afløsning, saaledes at noget var gaaet ud, som tidligere havde staaet paa Budgettet, og gaaet ind igen under et andet Navn. Det ny var, at Byens Borgere sparede 30000 Kr., som de ellers kom af med paa anden Maade, saaledes at det Beløb, der skulde lignes paa Formue- og Lejlighed, i Virkeligheden kun blev 90000 Kr. mere end i indeværende Aar. -- Det havde nu vist sig, at Krematoriesagen havde haft godt af at vente, idet der tidligere forlangtes 85000 Kr., men nu kun 25000 Kr. Dette var for Taleren Hovedsagen. Havde nogen Lyst til at benytte Ligbrænding, skulde de have Lov dertil, og kunde der ved Ligbrænding spares Jord, var det heldigt. Naar der kun forlangtes 25000 Kr., havde Taleren intet imod at sætte Beløbet ind paa Budgettet. - Der syntes kun at være Uenighed om to større Spørgsmaal, hvoraf det ene var, om der skulde lægges paa Prisen for Gas- og Elektricitet. Hr. Samuelson havde rost sig af sammen med Hr. Christensen at have gjort sig hæderlige Anstrengelser for at faa Belysningsvæsenets Overskud nedbragt, forhaabentlig havde det været ved at sætte Prisen ned, ellers var det jo ikke let at se, hvad fortjenstfuldt der var ved at reducere Overskudet. Der skulde være et vist Forhold mellem direkte og indirekte Skatter; det kom an paa, om de sidste stod i det rigtige Forhold til de indirekte Goder. Disse var store her i Byen. En Familie med 2 skolepligtige Børn havde saaledes en indirekte Fordel paa 160 Kr. alene hvad Undervisningssagen angik. Der var mange andre indirekte Fordele, og det var selvfølgelig, at disse, som Byens Kasse skulde betale, maatte komme fra Skatteklender.

Derfor var det almindeligt og ogsaa rigtigt at finde det bedste Forhold mellem direkte og indirekte Beskatning. I København, hvor man trykkede sig ved at gøre de direkte Skatter for store for de uheldige Følgers Skyld, søgte man at faa noget ind ad indirekte Vej. Her i Byen var man vel nok nu naaet til det Punkt, at de direkte Skatter ikke gerne maatte blive højere, hvis der ikke skulde komme altfor uheldige Følger. Taleren kunde fuldt ud slutte sig til Udtalelserne om, at de, der havde deres rundelige Indtægt i Byen, ogsaa burde dele Byens Byrder. Et gammelt Ord sagde, at Adel forpligtede, det burde være saaledes, at Rigdom ogsaa forpligtede. Det burde siges tydeligt, at det ikke var en fin Maade at bære sin Borgerpligt paa at skynde sig ud af Byen, naar man troede at kunne spare en Skilling derved.

Taleren kunde gaa med til at forhøje Gasprisen til 12 Øre, ikke til 13 Øre, og til at forhøje Elektricitetsprisen som foreslaaet. Naar det saa stærkt var blevet fremhævet, at der var slettet 70000 Kr. af Brolægningsvæsenets Budget, skulde Taleren gøre opmærksom paa, at Brolægningsvæsenet ved Forlængelsen af Strandvejen fik et ret betydeligt Beløb. Angaaende Forslaget om Forhøjelse af Sygehustaksterne vilde Taleren gerne spørge Hr. Kjeld Sørensen, om Forslaget vilde medføre Forhøjelse af Statstilskudet. Endvidere vilde han understrege, at Sygehusene bød paa stærkt voksende Goder og Besparelser for Patienterne. Det var sikkert, at deres Drift var blevet meget dyrere. Med Hensyn til Banegaardssagen udtalte Taleren, at man ikke maatte tro, at Vedtagelse af Regeringens Forslag vilde medføre, at en stor Sum til Arbejde vilde komme her til Byen, idet der kun skulde anvendes 100000 Kr. det første Aar. løvrigt vilde det være ønskeligt, om der kunde komme noget ud af Overvejelserne om denne Sag. - Hr. Simonsen havde holdt en Lovtale over Socialdemokraternes Bystyre. Det var nu ikke saa heldigt at rose sig selv, man maatte hellere lade andre om at udtale Rosen. Det Byraad, som kom i 1913, maatte vedgaa Arv og Gæld efter det forrige, Gæld i højere Grad, Arv i mindre. Dette skulde Taleren dog ikke komme nærmere ind paa, men kun sige, at det nu drejede sig om at finde et saa hensigtsmæssigt Budget som muligt for det kommende Aar.

Kjeld Sørensen oplyste, at Sygekasserne ikke vilde faa mere i Statstilskud, fordi Sygehustaksterne forhøjedes. Noget andet var, at Forhøjelsen vilde medføre en Kontingentforhøjelse, hvoraf Staten skulde tilskyde en Femtedel. Det var en meget uheldig Tid at forhøje Sygehustaksterne; alle de forskellige Kasser, Arbejdsløshedskasser, Sygekasser o. s. v., var spændt saa haardt for, som de kunde taale, og en hel Del af deres Medlemmer var indkaldte, foruden at de daarlige Tider medførte, at Folk daarligt kunde

betale, hvad de skulde. Det var fuldstændig rigtigt som fremhævet af Hr. Moustén, at Sygehustaksten her var fuldt saa høj som i andre Byer. Taleren paaviste nærmere dette ved statistiske Oplysninger. Det var en meget stor Forhøjelse, der var Tale om, og den vilde desværre betyde, at endnu en Del blev slettet ud af Sygekasserne og drevet over til Fattigvæsenet. Det kunde ikke være Eksemplet fra andre Byer, som havde bevirket Forslaget, og det var meget forstaaeligt, at Sygehusudvalget ikke var kommet med det. For Byen vilde Forhøjelsen betyde en Merindtægt paa 18-19000 Kr., men for Sygekasserne vilde den betyde en langt større Merudgift, idet de private Kliniker og Sct. Josefshospitalet naturligvis ogsaa vilde forhøje deres Priser. Ellers vilde man jo faa 2 Sæt Takster. Endvidere kunde det ogsaa befrygtes, at Rigshospitalets Takster vilde blive forhøjet som Følge af en Forhøjelse her. Sygekasserne levede under ret uheldige Forhold, men værre vilde de naturligvis blive, hvis Sygehustaksterne skulde forhøjes. Taleren maatte da meget fraraade at foretage nogen Forhøjelse og navnlig ikke i denne Tid. - Kritikken over Forskønnelsesudvalget havde i Aar ikke været saa slem som i Fjor. Naar dets Budget i Aar var gaaet ned med 6000 Kr., var man naaet det yderste, der kunde naas, idet ogsaa en meget stor Del af Forskønnelsesvæsenets Udgifter var givet. Taleren kunde selvfølgelig ikke vide, om et bestemt Anlæg en bestemt Dag ikke var blevet rensat, men han troede, at Anlægene set under et blev holdt meget pænt. Men naturligvis havde man ikke Raad til at holde faste Folk hver Dag i alle Byens 30 Anlæg. - Det vilde være udmærket paa sin Plads at bevilge Hjælpekassen 100000 Kr., saaledes som dens Bestyrelse enstemmigt havde andraget om. Der var en vis Samvirkning mellem Hjælpekassen og Fattigvæsenet. Taleren havde ofte i Fattigudvalget lagt Mærke til, at Folk, der anmodede om Hjælp, havde sagt, at de ikke kunde faa af Hjælpekassen. Det var imidlertid Talerens Opfattelse, at det vilde være meget værd baade for Kommunen og mange af de paagældende Folk, om de kunde holdes udenfor Fattigvæsenet.

P. Petersen vilde takke Budgetudvalget for dets hæderlige Bestræbelser for at holde Budgettet nede. Derimod kunde han ikke takke Skoleudvalget for Forslaget om Skoletandklinikken. Naar man havde kunnet undvære denne Institution til Dato, maatte man nok kunne undvære den et Aar endnu. Enkelte andre Poster kunde maaske ogsaa nok have været undværet, men alt i alt vilde Udgiften dog ikke være blevet ret meget mindre. Naar Udgiften saaledes trods al Knebenhed alligevel steg, var det forsvarligt at se sig om efter ny Indtægter. Derfor kunde Taleren anbefale de foreslaaede Sygehustakster og ligeledes Hr. Møllers Forslag om en beskeden Forhøjelse af Prisen paa Gas og Elektricitet.

Naar man havde Valget mellem to Onder, enten denne Forhøjelse eller en højere Skatteprocent og dermed følgende Udflytning, var der ingen Tvivl om, hvad man skulde vælge. Der skete ingen Uret ved at forhøje Sygehustaksterne og Gas- og Elektricitetspriserne en Smule, thi foruden de af Hr. N. Joh.

Laursen omtalte indirekte Goder kom der direkte Goder for 1100000 Kr. til humane Formaal foruden Statens Tilskud paa 30000 Kr. En midlertidig Forhøjelse af visse Priser var bedre end en højere Skatteprocent. Priserne kunde nedsættes igen, men var Folk først flyttet udenfor Byen og havde bygget sig en Villa der, fik man dem vanskeligt ind i Byen igen. Forhaabentlig vilde man snart faa mere retfærdige Skattelove, men man kunde ikke regne med dem endnu, og derfor maatte man forøge Indtægten, hvor det var muligt. I denne Forbindelse skulde det siges, at Hr. Mikael Johansen havde gjort et stort Arbejde for at fremme en bedre Skattelovgivning. Kommunens Status saa godt nok ud paa Papiret, men nogen stor Fidus havde Taleren ikke til den. Han skulde ikke indlade sig paa at forudsige noget med Hensyn til Skatteprocenten. Nogle havde sikkert nok haft udmærkede Indtægter, men de fleste havde dog vist haft mindre end ellers. Desuden var Taleren bange for, at de sidste boede i Byen, men de andre udenfor, saa det vilde næppe stille sig saa godt med Skatteprocenten. Taleren vilde gerne bede dem, der agtede at flytte ud, om at betænke, at de skyldte at yde noget der, hvor de havde tjent deres Penge.

Jakob Jensen takkede Hr. Simonsen for den saglige Maade, hvorpaa han har forelagt Budgettet. Hr. N. Joh. Laursen var vist kommet til at fortale sig, da han gav Strandvejen Skyld for, at Brolægningsvæsenets Budget var blevet saa stærkt beskaaret. Var det Hr. Laursens Mening, maatte Taleren gøre opmærksom paa, at Strandvejens Anlæg var i fuld Gang, medens det var det kommende Aars Budget, man nu drøftede. Hr. N. Joh. Laursen var ligeledes kommet galt afsted, da han morede sig over det tidligere Belysningsudvalg; thi Hr. Laursen maatte dog vide, at Grunden til det mindre Overskud den Gang var, at Gasprisen var betydeligt lavere. Der var intet blevet oplyst om, at det nuværende Belysningsudvalg sparede mere end det tidligere. Ej heller havde Hr. N. Joh. Laursen været heldig i sin Omtale af Krematoriet, idet Forholdet jo var, at den Sum af 85000 Kr., der var opført til et Krematorium, ligesom de andre Beløb paa Laanelisten var ganske kalkulatorisk, ligesom ogsaa alle havde ønsket Tegninger og Planer, før man skred til at bevilge Penge til Krematoriets Opførelse. Endelig var Hr. N. Joh. Laursen kommet noget kluntet fra sin Forklaring om, at der skete en Besparelse ved Akcidensafløsningen. Forholdet var jo, at Kommunen skulde ud med 30000 Kr. mere end hidtil, saa om nogen

Besparelse var der ikke Tale. Det syntes, som om Hr. N. Joh, Laursen vilde fornægte Enstemmigheden i Skoleudvalget med Hensyn til Skoletandklinikken. Indstillingen var imidlertid forsynet med samtlige Skoleudvalgsmedlemmers Underskrift, saa Enstemmigheden kunde konstateres. Det var rigtigt, at Sagen var gaaet i Staa ved et særligt Tilfælde, men det skete dog først, da der skulde stemmes over, hvem der skulde lede Klinikken. Hr. N. Joh. Laursen havde tilraadet at indføre elektrisk Lys i Skolen i Ny Munkegade i Stedet for W. C. Det skulde indrømmes, at elektrisk Lys var bedre end Gas, og hvis der var Stemning for at give Skolen elektrisk Lys, skulde Taleren gerne gaa med, skønt dens Gasbelysning var rigtig god, men derfor kunde han dog ikke fravige Ønsket om at indlægge W. C., som jo havde stor sanitær Betydning. Da man byggede Ting- og Arresthuset, indlagde man med stor Bekostning W. C. Naar man kunde gøre dette for Fangerne, saa skyldte man ogsaa at gøre det for Børnene. Det var rigtigt, at det ene Byraad maatte vedgaa Arv og Gæld efter det andet, men netop derfor burde man ikke udskyde alle Udgifterne. Naar man forlangte af private Folk, at de skulde indlægge W. C., maatte det offentlige selv gaa i Spidsen, og det var aldeles ikke at gaa for radikalt frem at indlægge W. C. i to Skoler om Aaret. Hr. N. Joh. Laursen havde udtalt, at Skoleudvalget havde bestræbt sig for at holde Budgettet nede. Det passede imidlertid slet ikke. Budgettet var ikke steget saa stærkt som i de senere Aar, fordi man regnede med mindre Tilgang end sædvanlig, nemlig kun ca. 100 Børn imod ca. 500 Børn. Til Hr. Moustens bemærkede Taleren, at Overlærerne nok kunde hjælpe til, at Skolegaardene blev holdt i god Stand. Taleren havde nylig set flere af Skolegaardene, og de var alle rene og pæne. - Det var morsomt at høre Højremændenes Udtalelser ved denne Budgetbehandling. De talte alle om at spare, men ingen talte om, hvor der skulde spares. Det kunde ingen af dem paavise, og saa forlangte de ny Indtægter. Det vilde være stor Synd at forhøje Sygehustaksterne. Forslaget herom havde det Formaål, at udskyde Opførelsen af ny Sygehuse, altsaa at stille det kommende Slægtled, ligesom det nuværende var blevet stillet, nemlig overfor et forsømt Hospitalsvæsen. Det var forunderligt, at sunde Mennesker kunde tænke paa at forhøje Sygehustaksterne. Det naturligste var at gøre Sygehuse saa let tilgængelige, at flere og flere syge lod sig indlægge i Stedet for at ligge hjemme under daarlige Forhold. Gode Sygehusforhold var en Fordel for alle, jo færre syge, der lod sig indlægge paa Sygehuse, jo større Udgift fik i Virkeligheden Samfundet. - Taleren vidste ikke, om det var rigtigt, at hver 6. Indbygger behøvede Understøttelse, men var det rigtigt, hvad Taleren vilde gaa ud fra, saa var det i høj Grad sørgeligt. Hvad Skylden var, havde Hr. Møller ikke talt om, ej

heller om, hvad der kunde gøres for at hjælpe paa dette uheldige Forhold. Saalænge Frikonkurrencen regerede, vilde flere og flere ligge under i Kampen for Tilværelsen. Vilde Hr. Møller ikke have, at hvert 6. Menneske eller flere endnu skulde trænge til Understøttelse, saa maatte han hjælpe med til at skaffe Arbejde til enhver, der kunde og vilde arbejde. Nu kunde alle arbejdsdygtige og arbejdsvillige ikke faa Arbejde, og derfor maatte de hjælpes, som trængte dertil. Maaske vilde det betyde en højere Skatteprocent, det var muligt, i hvert Fald saa længe nogle kunde unddrage sig deres Skattepligt ved at flytte udenfor deres Erhvervskommune. Der var intet at sige til, at Folk flyttede ud paa Landet, tværtimod, man skulde blot ikke derved kunne unddrage sig at tage Del i Samfundsbyrderne. Hr. Møller havde udtalt, at man havde været heldig med Køb af Kul. Denne Udtalelse var Taleren glad ved, da det havde været ret svært i sin Tid at faa Belysningsudvalget med til det direkte Kulkøb. Det stod nu fast, at Hr. Møller havde fundet sig udmærket tilfreds med dette lille Stykke Kommunesocialisme. Forhaabentlig vilde det føre til, at Hr. Møller vilde hjælpe til at styre videre i den Retning. - Hr. Mikael Johansen havde ikke været rigtig heldig med sit Forslag om at spise de 300000 Kr. op, som man vilde faa for Fodfolkskasernen. Hr. Johansen var for nogen Tid siden meget indigneret over, at man vilde sælge Kasernen for 300000 Kr., men syntes nu at være glad ved, om man kunde lette Skatteprocenten de 2 første Aar, altsaa til næste Byraadsvalg, ved Hjælp af den nævnte Sum. Den Anvendelse af Pengene fik man dog vist ikke Ministeriet til at tillade. Hr. Mikael Johansens Fordring om, at Udgifterne til humane Formaaler skulde gaa ned, naar Byen stagnerede, var ganske umulig at gennemføre. Netop som Følge af Stagnationen kom Fattigdommen og dermed steg Kravene til de humane Foranstaltninger. Af den Grund var det særdeles naturligt, at Hjælpekassens Bestyrelse i Aar forlangte et større Beløb. De Borgere, der agtede at flytte ud i Skattelyene, brød sig sikkert ikke meget om Hr. Mikael Johansens Bøn til dem om at blive i Byen. Taleren kunde ikke deltage i Højretalernes Lovprisning af de indirekte Skatter, idet han ansaa de direkte Skatter for de sundeste, fordi de ramte, hvor Indtægten var, medens de indirekte Skatter ramte Smaafolk haardest. Hr. Mikael Johansen havde været højt oppe, da han talte om Sygehusstaksterne; blandt andet havde han paastaaet, at de syges Underhold var langt dyrere end tidligere. Nogen Forskel var der maaske nok, men at den skulde være saa stor, som Hr. Johansen syntes at mene, kunde Taleren dog ikke tro. Taleren henstillede til Budgetudvalget at anvende samme Princip for Renteberegningen for de forskellige Institutioner. Vel burde der regnes med en større Forrentning for f. Eks. et Gasværk end for en Skole, men det gav et forkert Billede, hvis man ikke fulgte det Princip

kun at regne med den Gæld, der var tilbage. Endvidere henstillede Taleren til Slagtehusudvalget at skaffe Balance i Slagtehusets Regnskab. Naar Overenskomsten med Eksportørforeningen udløb, maatte Taksterne nok kunne forhøjes noget.

For Efterkommernes Skyld var det meget beklageligt, at Brolægningsvæsenets Budget var blevet beskaaret saa stærkt, idet de jo som Følge heraf vilde faa større Udgifter paa denne Konto, end de burde have. Af Arbejder, der ikke burde have været udskudt, kunde nævnes Omlægningen af Vestergade. Det saa ret mærkeligt ud, at denne Gade nu var godt brolagt, saa langt Otto Mønstedts Vogne kørte, trods det at Otto Mønsted ikke bidrog en Smule til Byen, hvorimod den ikke maatte blive brolagt, hvor de mindre velhavende Borgere boede. Vejen til Havnen kom Budgetudvalget til at tage op igen, da den var en absolut Nødvendighed. Forhaabentlig vilde Formanden sørge for, at Havneudvalget kom til at overveje denne Sag inden Budgettets 2. Behandling. - Taleren vilde henstille til Belysningsudvalget at stræbe efter at benytte elektrisk Gadebelysning i Stedet for Gas. Derved vilde man ogsaa komme ud over Spørgsmaalet om de automatiske Lygter. Elektrisk Gadebelysning vilde være baade den smukkeste og billigste i det lange Løb. - Det skulde siges til Højremændenes Ros, at de ved denne Budgetbehandling ikke havde talt om, hvor daarligt Byens finansielle Stilling var. Status var i Virkeligheden ogsaa god. I 1890 var Byens Gæld ca. 125 Kr. pr. Indbygger og Formuen ca. 143 Kr., saaledes at der var et Formueoverskud af 18 Kr. 39 Øre, pr. Indbygger. Naturligvis havde Udviklingen medført, at Skatteprocenten var steget, men Formuen var ogsaa gaaet frem. I 1914 var Gælden pr. Indbygger 261 Kr. og Formuen 436 Kr. 22 Øre, saaledes at der altsaa var et Formueoverskud af 174 Kr. pr. Indbygger. Dette beviste klart, at de laante Penge ikke var kastet bort. De fleste af de laante Penge stod i Aktiver, som kunde gøre Nytte i mangfoldige Aar. Noget lignende var Tilfældet med Kommunens Driftskapital. I 1890 havde den været 26000 Kr. eller 78 Øre pr. Indbygger, nu var den 1406471 Kr. eller 22 Kr. 70 Øre pr. Indbygger. Naar det økonomiske Liv medførte saa store nødvendige Forandringer, var det klart, at Skatten maatte stige. I Aarene nærmest efter 1902 var der nogen Tendens til at lægge Budgetterne saaledes, at der maatte spises af Formuen, altsaa en lignende Fremgangsmaade som Hr. Mikael Johansen nu foreslog. Da Socialdemokraterne kom i Flertal, maatte de ophjælpe dette uheldige Forhold ved Skattepaaligning, saaledes at Formuen kunde blive bragt op paa en Højde, der svarede til Byens Krav. Nu havde man derfor igen en respektabel Driftskapital. - Sluttelig udtalte Taleren sin Tilfredshed med Budgettet i Almindelighed, men henstillede til Brolægningsudvalget at sørge for bedre

Fortove ved Ingerslevs Boulevard.

Formanden afbrød Forhandlingen og meddelte, at den vilde blive fortsat i næste Møde med 7 indtegnede Talere.

Udsattes.

